

Historische boomgaard Ochtendblauw

BELEIDSPLAN 2026-2027

Historische boomgaard Ochtendblauw
Achter Bakelbos 35, 4101 KG Culemborg
post via Havendijk 15, 4101 AA Culemborg
boomgaardochtendblauw@gmail.com
<https://www.boomgaardochtendblauw.nl/>

Inhoud

Inleiding	3
1. Missie/visie	4
1.2 Doelstelling	4
1.3 Strategie	4
1.4 Doelgroepen	5
2. Huidige situatie	6
2.1 Verdere toekomst van de organisatie	6
3. Toekomst	7
3.1 Voorbeeld	7
4. Organisatie	8
4.1 Bestuur	8
4.2 Werknemers	8
5. Financiën	9
Bijlage	10

Inleiding

Hoogstamboomgaarden zijn zeldzaam geworden. Wandelen onder de bloesem en de takken vol fruit kan bijna nergens. Dat ideaalbeeld had Nicoline van de Beek toen ze in 2022 de boomgaard in de bocht van de Lek bij Culemborg kocht. Ze ervoer hoe goed het haar deed in de boomgaard te zijn en er te werken. Dat wilde ze graag delen met anderen.

De ca. 140 bomen bleken voornamelijk bewaarfruit te geven, stoofperen en moesappelen. Maar wat veel is het! En je kunt het niet laten liggen want dan verzuurt de grond. De oude bomen waren flink verwaarloosd dus er was veel werk. Gelukkig bleken er al snel enthousiastelingen in de buurt te wonen, die wel een taak op zich wilden nemen om deze prachtige boomgaard weer tot bloei te brengen.

En zo begon er een gemeenschap te ontstaan van snoeiers, imkers, plukkers, appeltaartbakkers, koffiezetters, spitters, noem maar op. Ze hebben het vak samen geleerd, van de oude, ervaren mensen in de groep en op cursus. En natuurlijk ging dat met vallen en opstaan. Want hoe onderscheid je appels en peren als je een perensoort hebt die rond is (de Brederode Ronde). En hoe zie je welke takken uit de boom gaan vallen bij een flinke storm?

Dit beleidsplan is eigenlijk ook resultaat van zo'n leerproces. Toen de stichting net was opgericht begonnen we aan een meerjarenplan. Dat is toen in schoonheid gestorven. We wilden te veel. Alles wat we aan ideeën hadden moest erin en het moest ook bloemrijk en artistiek verantwoord zijn. Wijzer geworden zetten we in dit plan alleen de plannen op de korte termijn op een rij en geven we een eerste blik op wat we nu zouden willen. En we kunnen inmiddels ook beter schetsen hoe we ons doel willen bereiken.

We hopen dat u het beleidsplan met plezier zult lezen, en dat we het zo hebben opgezet dat u snel kunt vinden wat u wilt weten, ook wanneer u weinig tijd heeft of alleen geïnteresseerd bent in een deel van wat we hier bieden.

Namens het bestuur van Stichting Ochtendblauw,
Laetitia Smit
voorzitter

1. Missie/visie

Stichting Ochtendblauw is in 2022 in het leven geroepen, nadat de hoogstamboomgaard Ochtendblauw in 2021 gekocht werd door Nicoline van de Beek. De stichting heeft als doel beheer en onderhoud van de historische boomgaard te ondersteunen en de boomgaard als plaats van ontmoeting en als decor voor culturele en sociaal-maatschappelijke activiteiten te ontwikkelen. De stichting zet zich allereerst in voor projecten die duurzaamheid en gemeenschapszin bevorderen. En ze wil cultuur verankeren in een natuurlijke omgeving.

1.2 Doelstelling

De oude boomgaard Ochtendblauw vraagt veel onderhoud en kennis van zaken. Daarbij willen we met nadruk duurzaam werken. Natuurlijk brengt de boomgaard ook vruchten voort. Deze kunnen worden verkocht, al of niet verwerkt in sap, stroop e.d. Maar daarmee kunnen de werkzaamheden niet worden vergoed. De stichting zal zich dus inzetten om via subsidiegevers en donateurs het tekort tegen te gaan.

De stichting wil bovendien veel mensen betrekken bij de boomgaard: als vrijwilliger bij de werkzaamheden aan grond en bomen, of meer als deel van de groep bijvoorbeeld voor de catering. Omdat we sociale cohesie belangrijk vinden, werken we samen met vrijwilligers, veelal buurtbewoners uit Culemborg en omgeving.

Stichting Ochtendblauw wil ook culturele en maatschappelijke activiteiten ontwikkelen in de boomgaard. Sinds 2023 bezoekt een groep van mensen in de rouw de boomgaard. Zij kunnen onder de bomen tot zichzelf komen, met elkaar praten en, als ze willen, klussen met de vrijwilligers. Er is duidelijk behoefte aan: inmiddels durven we te spreken van een heuse rouwtuin.

Bovendien nodigen we diverse groepen uit om van de boomgaard te komen genieten, in het bijzonder kwetsbare groepen die geholpen kunnen worden met de ruimte en rust.

1.3 Strategie

Voor Ochtendblauw zijn natuurbeleving, duurzaamheid en sociale cohesie heel belangrijk. Ochtendblauw was tot voor kort een vervallen historische hoogstamboomgaard in het Betuwse rivierengebied. In de vier jaar na de aankoop zijn veel herstelwerkzaamheden gedaan, maar het is een voortgaand proces. Bomen worden ouder en vragen zorgzaam onderhoud. Soms ook moeten ze vervangen worden. De grond rond de wortels moet goed worden verzorgd, takken gesnoeid, waterloten weggebroken. Er moet zorg worden gedragen voor bestuiving, de vruchten dienen op tijd te worden geplukt en verwerkt, en bij droog weer of vorst zijn er extra werkzaamheden.

Nicoline van de Beek verzamelde een groep vrijwilligers en buurtbewoners die op zaterdagen samenwerken aan het herstel en aan de verdere ontwikkeling van de plek. Zo is er een grote groep vrijwilligers aan de boomgaard verbonden geraakt die met elkaar veel van het onderhoud verrichten. Omdat het niet eenvoudig is oude bomen te snoeien en verzorgen zijn een aantal vrijwilligers op cursus gegaan bij de Stichting Landschapsbeheer Gelderland. Daarvan betreft de boomgaard ook het nodige gereedschap.

Om de werkzaamheden ook financieel mogelijk te maken heeft de stichting donateurs verzameld. Wie de boomgaard wil helpen kan suikeroom of tante worden voor een jaarlijkse steun van 250 euro per boom, maar natuurlijk zijn ook kleinere bedragen welkom. Ooms en tantes worden eens per jaar uitgenodigd voor een picknick onder de bloesem en een plukdag in het najaar. Bovendien mogen ze een kistje appels en/of peren meenemen naar huis en enige producten, afhankelijk van wat er voorradig is.

De maatschappelijke projecten van Ochtendblauw zijn vooralsnog vooral gericht op de rouwtuin. We nodigen al een paar jaar mensen die rouwen uit om in de tuin elkaar te ontmoeten en elkaar verder te helpen in hun rouwproces. In 2026 willen we deze activiteit verder professionaliseren. We hebben er twee rouwbegeleiders bij betrokken. Van de bezoekers van de rouwtuin wordt een kleine bijdrage gevraagd. Daarvoor kan dan ook iets te drinken en eventueel eten worden geleverd. Op den duur willen we ook graag de rouwbegeleiders kunnen compenseren voor hun tijd en reiskosten.

In het komende jaar willen we ons gereedschap uitbreiden, vooral gereedschap dat we nodig hebben voor lichter werk in de bloementuin en moestuin. Daar willen we immers aan de slag met de gewone vrijwilligers en met de mensen van de rouwtuin – althans met diegene die dat willen.

Daar moet dan natuurlijk ook een goede opslag voor worden gevonden. In de boomgaard mag niet worden gebouwd, er zal dus een oplossing moeten worden gevonden in een verplaatsbare vorm. Echter, er zijn sinds september 2026 verkennende gesprekken gaande met de gemeente over de mogelijkheid tot het zetten van een schuur.

Voor de vrijwilligers en de deelnemers zal ook een sanitaire voorziening moeten komen. En er moet een voorziening komen om te schuilen wanneer er flinke regenbuien zijn.

1.4 Doelgroepen

De boomgaard is inmiddels belangrijk geworden voor twee doelgroepen:

1. mensen die zich willen verbinden met de plek en daar samen met anderen willen werken aan het herstel en onderhoud van de historische boomgaard en
2. mensen die een rouwproces meemaken en op deze plek gelijkgestemden vinden en elkaar ondersteuning kunnen bieden in hun herstelproces.

Een groene omgeving opzoeken, buiten zijn, in beweging zijn, tuinwerkzaamheden verrichten: het blijken inspirerende en helende activiteiten. Spontane ontmoetingen en gesprekken verbinden mensen met verschillende achtergronden en verschillende redenen om de boomgaard op te zoeken.

Ochtendblauw verbindt mensen met de natuur, met anderen en bovenal met zichzelf.

Voor een impressie van de boomgaard en de rouwtuin hier een opname gemaakt door het KRO-NCRV-programma Binnenstebuiten:

<https://binnenstebuiten.kro-ncrv.nl/buitenleven/video/rouw-en-herstel-in-de-boomgaard>

2. Huidige situatie

Van onze eerste doelstelling - de boomgaard op een duurzame manier beheren - hebben we echt werk gemaakt. Nicoline van de Beek en twee van de vrijwilligers hebben een imkerkursus gevolgd en hebben bijenkasten tussen de bomen geplaatst. En er is een bloemenstrook en een kleine moestuin aangebracht om de bijen ook door het jaar heen van eten te voorzien. Om het gras rond de bomen kort te houden, grazen er een deel van het jaar biologische schapen. Hiervoor wordt samengewerkt met Boerderij De Weide van boer Jeroen van Leeuwen uit Buren. De boomgaard heeft inmiddels een Skalkeurmerk weten te bemachtigen.

De rouwtuin hebben we in 2022 opengesteld. In twee proefjaren hebben we geprobeerd mensen ertoe te brengen heling te zoeken in de natuur, in bezigheden in de buitenlucht en in gesprek met elkaar. Omdat we de tuin vaak hebben opengesteld hiervoor en de deelnemers regelmatig steun zochten bij Nicoline van de Beek bleek dit een te grote opgave voor haar. Bovendien bleken veel van de deelnemers behoefte te hebben aan meer coaching. De stap die we nu nemen, om twee gediplomeerde rouwbegeleiders te betrekken, lijkt ons een goede oplossing.

2.1 Activiteiten van de organisatie

Vanaf 2 januari 2026 is de rouwtuin in zijn nieuwe vorm geopend. In de voorafgaande maand wordt er telkens een aanmeldformulier op de website gezet. Van de deelnemers wordt daar 10 euro per bijeenkomst gevraagd. Er wordt contact gelegd met diverse begrafenisondernemingen, rouwcentra, hospices en huisartsenposten om bekendheid te geven aan dit initiatief. Er zijn al twee gediplomeerde rouwbegeleiders gevonden. Vanuit het hele land is er belangstelling om als deelnemer te komen.

Bloementuin en moestuin

Om ook kleinere tuinwerkzaamheden te kunnen bieden aan de bezoekers van de rouwtuin is er een moestuin ontwikkeld en komt er in 2026 een bloementuin bij. We zullen voor de infrastructuur nog kosten maken aan schapenhekken, enkele pergola's langs de bloementuin, zaai- en pootgoed, voldoende tuingereedschap en verharding van de padjes erdoorheen.

Er wordt gezocht naar een geschikt onderkomen voor deelnemers en vrijwilligers. We denken vooralsnog aan een werkkeet of een pipowagen, maar hopen op hulp vanuit de gemeente om toch een schuur te mogen zetten.

In de loop van 2026 zal de stichting een aanvraag doen voor een ANBI-keurmerk.

3. Toekomst

Nicoline van de Beek weet mensen goed te betrekken en kan veel daagse problemen oplossen. Dat doet ze ook graag. Maar teveel werk komt op deze manier op haar schouders. Bovendien is zij net als de anderen in de boomgaard in feite onbetaald werk aan het doen. Eigenlijk is dit een te smalle basis voor een onderneming.

Het bestuur van de stichting begrijpt dat er in de eerste jaren van een onderneming als deze vooral geïnvesteerd moet worden, of dat nu is door middel van geld of van werkzaamheden en ideeën. We hopen echter op termijn te groeien naar een onderneming waarin we in ieder geval één of twee (parttime) krachten kunnen betalen.

Graag zouden we in de meer nabije toekomst kleinschalige culturele evenementen in de boomgaard organiseren, bijvoorbeeld een cursus beeldhouwen in hout dat bij de snoei van de fruitbomen is vrijgekomen.

4. Organisatie

Stichting Ochtendblauw
KVK-nummer 86291130
RSIN 863921917
SBI 91019
Banknummer NL06 TRIO 0320 8468 30
De stichting heeft nog geen ANBI-status.

4.1 Bestuur

Voorzitter:	mw. Drs. Laetitia Smit
Penningmeester:	vacant
Secretaris:	mw. Drs. Corrie van de Ven
Bestuurslid:	mw. Nina de Hondt
Bestuurslid:	mw. Nicoline van de Beek

Eenieder verricht haar werk onbezoldigd.

5. Financiën

Er is een begroting in een bijlage opgenomen.

Bijlagen

- Begroting 2026-2027